

Ksaver Meško:

Ptičke.

imsko jutro. Prišel pravkar iz cerkve, od sv. maše. V srcu toplota, na licih, v rokah žgoč mraz.

V peči poje ogenj. A pri peči se le pomehkužim, ne grem k nji. K oknu stopim.

Zagledam se ven na pokrajino, mirno in pokojno kakor sanje otrokove, lepo in čisto v nedotaknjeni snežni belini kakor deviška duša nedolžne deklice. Smreke v gozdu kakor ogromna božična drevesca. Le luči ni na njih: solnce še dremlje v nebeških pernicah za pepelnatim zastorom oblakov.

Opazujem ptičke. Zima jih muči. Na plot ob vrtu sem jim pritrdil škatlico. V nji dobe vsako jutro svoj zajtrk, vsako popoldne večerjo, da laže pretrpe bodečo zimo.

Za senice je škatlica. Vrabčičem nasujem kar na cesto tik vrta. Tja dalje proti visoki stari, stari oguljeni lipi vranam in srakam.

Vedo to in prihajajo. Gledam jih, kako seničice poletavajo z bližnje češplje, kjer so že čakale na svoj vsakodnevni zajtrk. Kako si dobivajo iz škatlice ovsena zrnca in poletavajo z njimi nazaj na češpljo. Tam jih s kljunčkom spretno izluščijo iz luskinine, pozobljejo, da se ne ve kdaj. Kako veselje je v njih poletu. Zdi se, da je v vsakem utripu, v vsakem trepetljaju perutnic sreča in hvaležnost. In kako dobro vzgojene gospodične so to! Nobena se ne sili naprej, nobena ne dela drugi napotja. Vsaka lepo počaka na plotnici ali na malem še necepljenem slivovem drevescu tik plota, da dobi tovarišica svoj delež. Kadar ta odleti, sede na rob škatlice druga in si vzame svoje zrno.

Nekoliko nemirnejši so vrabčiči, nervozni proletarci, barakarji. A tudi ti se kar nič ne pretepajo in ne ravsajo kakor časih poleti, v izobilja, objestnosti in prevzetnosti časih. V bratski slogi pobirajo zrnca v snegu. Povsem zaverovani so v svoje delo. Le če v župnišču vrata zaškripljejo, se naglo dvignejo, srfotajo na bližnja drevesa. Strah je v njih cvrčanju in njih poletu, odpor in zasmehovanje. Mislijo, zdi se, da jim dela krivico, kdor jih moti pri njih pojedini, v njih užitku. Obenem se mu rogajo: »Ne boš nas, ne!«

Brž pa ko začutijo, da je vse mirno in nevarnosti ni, so že spet na cesti, že spet stikajo za zrnca. V škatlico, sinicam namenjeno, ne sili nobeden. Kaj šele da bi seničke odganjali, jih morda kuzmali. So vendar kavalirji, spoštujejo gospodične.

A tudi senice ne gredo dol. Spodaj so fantje, tam ni nič za take gospodične. Samo kadar v škatlici res ni ne zrnca več, se spusti katera dol ter išče tam med odluščenimi luskinami zrnca.

Na golih, navpično štrlečih vejah stare lipe — kakor izsušene, v trpljenju v nebo proseče roke se zde — sedita dve vrani. Povsem mirni, nepremični, sami vase zamišljeni, kakor more le biti kak star filozof ali modrec, ki se trudi prodreti v življenja najmračnejše globine, v najzadnje skrivnosti. Rad bi vedel, kaj le premišljuje takle črn ptič?

Nenadoma ena oživi. Zdrzne se, kakor bi se bila zbudila iz globokega spanja, iz zimske odrevenelosti. Počasi se odtrga z drevesa, počasi pada dol na cesto.

Druga sanja in razmišlja kar dalje. Morda še opazila ni, da se je tovarišica speljala z drevesa. Morda se ji zdi za malo in poniževalno ta vsakdanja sitnost, da je treba brskati po cestah in iskati živeža. Prijetneje je sanjariti in filozofirati, kajpak!

A ona se je že lotila ovsa. Enakomerno sklanja in dviga glavo. Zdaj zdaj se previdno ozre naokrog. Brž se ne počuti tako varno kakor visoko na drevesu.

Kar se prinese gor po cesti sraka. Prava ženska! Koketno pomahava z dolgim repom. Ustavi se zdaj zdaj, pogleda na levo, desno. Ali kaj išče? Ali jo je sama koketerija? Premerja in pretehtava vrano. Počasi se približuje. Vzame si tudi zrno, a bolj ob strani. Ako se vrana proti nji obrne, odskoči za korak, za dva. A brž ko se vrana spet vda uživanju, se približa, koketno pomahavaje z repkom. Ženska, ženska — vedno koketna!

Voznik pripelje gor po cesti. Pa se ves pernasti zbor preplašen dvigne. Na drevje se skrije; sraka poleti kar naravnost v gozd. Ženska, ženska — vsa boječa! —

Lepo, kaj? Ves dan bi jih opazoval. Če bi utegnil. Saj je tudi to gledališče. Niti ne najdolgočasnejše...

Toda enih pogrešam; po enih se mi toži; enih bom čakal še dolgo — jih bom li pričakal? — Lastovk! Saj ni krasnejšega v ozračju kakor polet teh malih, kovinasto-svetlih pilotov. Čudovitejši je njih ritmično valoveči polet od vseh dragih, s človeškimi rokami izdelanih letal.

Pesem je njih polet...

Kdaj priletite? Priletite skoraj!

Esén.

Oznanjenje spomladi.

*Nanos je še ves poln snežink,
pod mojim oknom pa ščink, ščink
je ščinkovec zapel.*

*Kmalu bo tudi travnik ozelenel,
regrat rumenel,
otrok se igral bo med metulji vesel.
Kmalu se bodo*

*s čipkami zelenimi odeli grmički
in v zboru bodo ptički,
po polju, po gmajni
v dragi, v borovi tajni
spet žrgoleli.*

*Črnorumeni kosi bodo sladko zapeli
in pred vaško cerkvijo na kostanjih
bodo orabčki, ljubi prijateljčki božji.*

Gospodu umeten koncert priredili:

*On je pa vsake stvarce vesel,
saj smo vsi delo njegovih del.*